

II.
C. 24266. 7
+ 2
162

br 11

JAMSKA IVANKA.

Posvečena

SLAVNIMU

SLOVENSKIEMU DRUŽTVU

v Ljubljani.

1/50

24066.7II.C.f.2

ANTIQUARIAT

UNIVERSITÄT

LEIPZIG

JAMSKA IVANKA.

Izvirna domorodna igra s pesmami

v treh djanjih,

od

Miroslava Vilharja.

Urednik: J. J. Vejsnik.

Vsega je v 1. številki 1850.

V Ljubljani.

Natisnil Jožef Blaznik.

1850.

Obsežik.

Osebe:

Vladimir, Jamski vitez.

Ljudmila, njegova gospa.

Ivanka, njuna hči.

Bogomil, njuni sin.

Miroslav, Kalski vitez.

Konrad Eihental, nemški vitez.

Marko, Maligradski vitez.

Otmar, Vladimirjev oproda.

Marcel, Miroslavov oproda.

Gregor, Markov oproda.

Vitesi. Lovci. Vojšaki.

Pogodba je v 12imu stoletju.

Obsežik.

Marko, Maligradski vitez, napade Rovanskiga viteza, in mu vpepeli njegov grad. — Rovanski vitez in njegova gospa sta poginila pod razvalinami grada; samo njuni sin Bogomil, otrok še, je bil rešen in k Jamskimu vitezcu Vladimirju pernešen. Vladimir yzame Bogomila z vso ljubeznijo, in ga redi kakor sina s svojo lastno hčerjo Ivanko. — Celih 16 let sta se Ivanka in Bogomil ko brat in sestra radovala, kar pride neki dan vitez Konrad Eihental iz Dunaja (Beča) in povabi viteza Vladimirja v križansko vojsko. Namesto siviga starčika se pa Bogomil v vojsko ponudi, jemlje slovo, in pri ti priložnosti od viteza Vladimirja zvé, kdo de je! Bogomila in Ivanko poprime groza, in njuno otročje milovanje se spremeni v pravo ljubezin. Predin se Bogomil odpravi, blagoslovi Ljudmila, Ivankina mati, njuno serčno zavezo, in tako se Bogomil poln nade v boj poda!

Neki dan se vitez Vladimir med tem časam, kar je Bogomil v sveti deželi bil, na lov podá, pa vitez Marko ga nenadjama s svojimi vojšaki napade, in ta hip, ko že nad njegovo glavo meč zasučé, priskoči Miroslav, Kalski vitez, reši Vladimirja, in Marka umori. Miroslav spremi otetiga viteza v Jamo, tam vidi Ivanko, in ko blisk se vname njegovo serce od goreče ljubezni do nje. Ljubezin mu da up, tako de zaprosi Vladimirja roko Ivanke. Vladimir mu jo z velikim veseljem obljubi, in med praznovanjem zaroke pride Bogomil nazaj iz križanske vojske. Oba, Miroslav in Bogomil, se krepko potegujeta za Ivanko, pa v dvoboju zmaga Bogomil in se poroči s svojo preljubo Ivanko. — Miroslav, od tuge gnan, se poda v križansko vojsko. —

Pervo djanje.

I. Nastop.

Prostor pred Jamo okrog velike lipe. — Za potnico pridejo lovci in pejejo:

Od hriba do hriba,
Čez svobodne tla,
Netrudniga lovca
Veselje pelja.
Okrog se ozira
Povsod mu lepě,
Rumene, zelene
Cvetlice cvetě.

Tralalala.

Jelenčike, serne
Ob sonci lovi,
Ob luni pa sladko
Pri sveji zaspi.
Mi vinca imamo
In plesov in žen:
Svet svoboden samo
Za nas je storjen!

Tralalala.

(S potnico odstopijo.)

II. Nastop.

Soba v gradu Jamskimau.

Ivanka in Bogomil.

Bogomil nese eniga sokola.

Bogomil.

Vjel sim ga gerdiga tatu, lej ga! ki te je tvo-
jiga veselja — tvojiga golobčika obropal! Na ster-

mo skalovje sim se podal, kjer svoje gujezdo ima! Na visoki steni se je varniga pred mano mislil, ta gerdi tat; pa zalezil sim ga, tu ga imaš! Kaznuj njegovo prederznost!

Ivanka.

Hvala, hvala, serčna hvala tebi moj dragi Bogomil, ki se v toliko nevarnost spustiš zavolj le eniga veselja svoje sestre! Pa oh, hvala dobrimu Bogu! de nisi v te nevarnosti poginil, in padel iz vertoglave stermine. Gotovo pa si kaj ranil svoje roke, ko si se plazil čez terdo skalovje, pokaži (Bogomil pokaže desnico.) Še uno roko! (Bogomil se brani.) — Kaj se braniš? Le pokaži, o vsaj ne boš svoji proseči sestri odrekel, ktere željam si vselej še vstregel?

Bogomil.

Nič ni hudiga, draga Ivanka! Kar bi še kdo drugi storil bil, kaj jaz ne bom kakor brat tvoj, in še brez vse nesreče?

Ivanka.

Ne, ne! Ti meni skrivaš rano, in iz rane zviraj kri, ktero bolj ko svojo ljubim! Rana tvoja me boli!

Bogomil.

Kaj tolikanj skerbiš za

Ivanka.

Ne, ne! V cvetu svoje mladosti bi ti bil dons lahko svoje življenje za to majhno reč zgubil! Kaj sirota bi bila jaz brez tebe začela? Brez tebe, s katerim sim v priserčni ljubezni vesele dni živela? Kolikokrat bi se bila spomnila srečnih hipov, ko sva po zelenih travnikih za vence lepe cvetlice nabirala, tolikokrat bi moje serce od nezaceljive žalosti medlelo! O bregu, kjer tiha Pivka smert obehta, si se opovažil brati dišeče cvetlice! Komu bi bila vence jaz spletala, ko bi tebe, ljubi bratec!

več ne bilo? — Veš kaj, ljubi Bogomil! Svobodo vsaka stvar ljubi; ne krativa je tudi te ubogi živalci! Naj leti nazaj, kjer je njen srečni dom; jaz sim že prebolela žalost po svojimu golobčiku, pozabi tudi ti svojiga truda zavolj mene in prestane nevarnosti! (Spusti skoz okno sokola.)

Bogomil.

Pravo imaš, draga Ivanka! Skorej sram me je, de si ti popred ceno prirojene svobode občutila!

(Oba pojeta:)

Kjer lunica sije,
 Kjer sonca blišijo,
 Kjer zvezde svetijo,
 Kjer grom zabobni:
 Kjer tul'jo vetrovi,
 Kjer reke šumijo,
 Kjer skale molčijo,
 Kjer morje gromi:
 Kjer rožce cvetejo,
 Kjer ptice pojejo,
 Kjer serca bijejo,
 Kjer lipa hladi:
 Naj svoboda sveta, —
 Naj svoboda srečna —
 Naj svoboda večna —
 Ves svet oživi!!

III. Nastop.

Ljudmila in poprejšna.

Ljudmila.

Otroka ljubezniva! kaj zopet sta skupej? (Ji poljubita roko.) (Proti Bogomilu:) Kaj neki solza na tvojim licu pomeni?

Bogomil.

Draga mati! Solza, ktera se je čez lica meni vlila, je solza veselja! Serce mi je zavrelo, de

imam sestrico tako blaziga, plemenitiga serca! Jaz sim dons ob zori, preden je zlato sonce čez gore priplavalo, tistiga sokola vjel, kateri je njeniga golobčika vkradel, ona se ga je pa vsmilila, in ga zopet osvobodila.

Ljudmila.

To je lepó, draga Ivanka! Tako se vredno storiš materine ljubezni, kadar duša tvoja se nauka spomni, kteriga sim jaz vanjo sadila! (Stopi k oknu) — Rada bi zagledala vajniga očeta. Ob zori že se je na sprehod podal prek potoka!

Ivanka.

Tudi jaz sim ga vidila, — uni hribčik (pokaže) ga je mojim očem skril. Serčno rada bi bila za njim šla, pa Otmar me je prehitel.

Ljudmila.

(Poljubi čelo Ivanke.) Ti si dobro dete! Srečna mati, ktera se nad tako hčerjo razveseluje! (Pogleda skozi okno) Tam je tam (pokaže) vajni oče. Ravno zdaj pod lipo stoji, in proti gradu se ozira. Pojdita mu naproti, in vodita ga semkaj! (Ivanka in Bogomil odtečeta).

(Poje:)

Hvala tebi, večni oče!
 Hvala teb' neprenehljiva,
 Za veselje nad otroki,
 Kterga srečna mati vživa!
 Žalost z grenkimi solzami
 V sercé britkost le vabi:
 Z eno samo preveselo
 Se vsa grenka solza zabi.

IV. Nastop.

Vladimir in poprejšni. *Poznej Otmar.*

Vladimir.

(V sredi med svojima otrokama.) Vender le je takó, kakor sim si mislil, de boste zavolj mene v skerbi; kaj pa še, če bi me še delj časa pogrešati mogli? — Pa kaj sim slišal? Od deleč se je razlegalo taptanje dirjajočih konj, in strašen oblak prahu nad veliko cesto je skorej sonce zakril. (Se sliši glas trobente.) Kdo vé, kaj to pomeni? Zna biti, de kaki prijatel me pride obiskat! (Otmar nastopi).

No Otmar! si kakšno sporočilo prinesel?

Otmar.

Gospod! Razvita belorudeča zastava pred gradom oznanuje prihod avstrijanskiga viteza Konrada Eihentala, ki želi pred vas stopiti, v imenu svojiga vojvoda.

Vladimir.

Rad ga sprejmen. Pojdi Bogomil; pripelji ga simkaj! (Bogomil odstopi) — in ti Otmar hiti postreč njegove sluge! (Otmar odstopi). Ljudmila in Ivanka pa, ve ostanite per meni, de boste čule, kaj nam bo avstrianski vitez v imenu svojiga vojvoda dobriega povedal. Vem, de žalostniga ne bo, veselja pa tudi vaji želim vdeležiti.

V. Nastop.

Konrad Eihental in poprejšni.

Konrad.

Bog vas sprejmi junaški vitez Vladimir! — Slavni vojvoda avstrianski Leopold vas pozdravlja, in vam sporoči: Žalostni glas spreletuje evropejske dežele, de je neverni Sultan Šaladin sveto mesto

Jeruzalem osvojil, Jeruzalam, to keršansko mesto, kjer je božji sin vesoljnemu svetu blagor delil! Kakor se je to povsod razvedlo, je po celi Evropi donelo strašnih mečev šumenje, in truma za trumo si je vodja iskala, de bi jih prot Saladinu vodil. Filip, slavna glava Frankov, s svojimi junaki; angleški Rihard, s cvetam svojih vojšakov sta že morje preveslala. Tudi Friederik, rimsko - nemški cesar ze po Donavi hiti. Vse skupej pa žene sveta dolžnost: alj vmreti, ali odtergati iz rok neverniga sovražnika prederzno — oskrunjeni grob svojiga Boga! To pa veste, kjer slave vene cvete, de ga tudi austrianski vojvoda ozaljšati želi! — Tudi Leopold se z jeklenim oklepam odeva, in jezera hrabrih se mu ponujajo v boj. Krog Beča se zbira pogumna mladost, in komej dočakuje hipa vojskovanja. Marskteri slovenski sin se je že perdružil, in Leopold moj vojvoda se zanese, de tudi vaše junaško serce za sveto pravico gori!

Vladimir.

(Ponosno.) Blagi Konrad! Povejte svojimu vojvodu, de se nikdar — nikolj — nikjer še ni Jamskih vitezov kateri boja bal, in sporočite mu od mene, sivi-ga starčika, de tudi zdaj . . .

Bogomil

(seže očetu v besedo.) Svojiga sina mu pošlje! — Jaz, jaz, naj grem, oče mili! Čelo tvoje je že dosti ovenčano z bojnimi ranami, po mojnih žilah pa tudi mojiga očeta kri teče! Za rane pa to čelo še več prostora ima, ko tvoje! Roko imam močno tudi, oče! ojster meč mi daj! Ti si že z mečem slavo pridobil, naj si jo pridobi tudi tvoj sin! Zatorej jaz, jaz naj grem oče mili!

Vladimir.

(Objame sina.) Serčne tvoje besede so mi porok tvojiga junaštva. Pojdi tedaj ljubi sin! Spomni se na svojih potih, de si sin Slovenskiga očeta; de si

tistiga rodu, kteriga sinovi po celim svetu kakor junaski zmagavci slove! (K Konradu) Vi pa ljubi vitez, pač potrebujete odpočitka, (k Ljudmili) pelji ga draga Ljudmila, našiga prijatla v izbo, naj se odpočije.

(Ljudmila in Konrad odstopita.)

VI. Nastop.

Vladimir, Ivanka in Bogomil.

Ivanka.

Bratec, kaj nas res zapustil boš? Oh, kako bo brez tebe tvoja sestra živela! Ko bi jaz ženska ne bila, kako rada bi s teboj v vsaki boj se podala!

Bogomil.

Slava, praviga možaka edini cilj, me kliče! (Nježno.) Serce tvoje, pa ljuba sestrica, me tako že spremlja povsod, svoje pa tebi zapustim!

Vladimir.

(Na obrazu mu se dušni boj bere.) Moj sin! Že dolgo hranim v svojim sercu neko skrivnost; davnej sim jo tebi že razodeti mislil. Dons, predin še svojiga očeta za slovo objameš, ti jo čem odkriti. — Imel sim prijatla plemenite duše, Ivana, Rovanskiga viteza, kteriga slava in poštenost je krog in krog slovela. Ljubljenc cele domovine je bil. Neki kovarni, maloserčni vitez pa mu je, gnan od svoje strasti, ostudne zavisti, po noči grad zapalil, in Ivan ni več jutrajne danice doživel. Verli Otmar je blaziga viteza edino dete smerti otel, in meni, njegovimu zvestimu prijatlu ga izročil.

Ivanka in Bogomil.

(Zamaknjena.) Ktero naji, o hitro reci! —

Vladimir.

Tebe Bogomil! (Ivanka in Bogomil povesita oči.) Pa Bogu hvala, dobro sim za to obdarjen, ker edino željo zastran tebe v srcu nosim: de bi ti bil moj, in ne Ivanov sin! Pojdi tje k austrijskemu Leopoldu! Pojdi tje v jutrove dežele, in verni se nazaj kakor deležnik zmage v naročje svojimu očetu! — Kakor detetu še ti je bilo odperto vedno moje očetovsko serce; za te objeti vedno razpete moje roke; in tudi kakor možaku ti zaklepal ne bom. Če se s slavo okinčan verneš, in če se zmagavno znosiš nad hudobnim ubijavcam tvojiga očeta, mojiga prijatla Ivana, lej, jaz ti bom grad tvojih dedov sozidal. (Hoče z Ivanko proč, ona skorej v težavah se ozira na Bogomila.) Pojdiva Ivanka, hčerka mila! Zakaj je tako moten tvoj pogled? Saj Bogomil kakor brat se loči, kakor brat pride tudi nazaj! On gre sebi slave iskat, ki se samo s serčnostjo in pogumam pridobi! Saj kakor sestra nisi še zadnjikrat zdaj se ga oklenila. (Ivanka joče in Bogomil se pred njo verže.) Pojdi Ivanka! Ohladi si popred otožno serce, potem se verni, de kakor ljubezniva sestra od brata slovo vzameš. (Odstopi z Ivanko, Ivanka se milo na Bogomila, on na njo oziraje.)

VII. Nastop.*Bogomil.*

(Z vneto). Kaj povzdiguje persi moje? — Kaj mi zge trepetajoče serce? — Čudni plam ga razjeda od iskre čeznatorne ljubezni vnet! — Čudno vojsko čutim v svojih njedrih! Bandero nepremagljive ljubezni se razvija proti banderu sladke nade. Iskreni pogled iz oči Ivanke mi je občutiti dal nebeško sladkost, — kaj sirota čem storiti?! — Nedolžno veselje sim z njo v otročjih letih delil; brata in sestro sva se mislila, — zdaj pa tukaj (na serce pokaže) se je spoznanje vnelo, de ji moram še kaj več, kakor samo brat biti! Od prirode osnovana vez lju-

bavi je razpala, žark iz njenih oči nadvišuje svetlobo sonca! Dons še so bili oče, mati in sestra s sladkim imenom „moje“ zvaní, in predin sonce čez Nanos odide, sim že od vsih zapušen in sam! Kaj zapušen? — O ne še! Še imam očeta in mater, ki se me bosta spominjala, iz sestre pa se mi je živi angeljčik rodil! Tudi sam nisim! Ivankino serce hodi povsod z menoj!

Hajd Bogomil! vstani! opaši hitro meč, in hlabro ga suči, de popred svoj namen dosežeš, in potolažiš zdihujočo Ivanko! Tako boš vredin postal imena slovenskiga junaka, in ljubezni angeljske Ivanke! Z bogam tedaj dol tihotni! Lepi vertec bog te obvari! Nebeške dni sim v tebi preživel, v veno ljubezni s sestro cvetlice nabiral! Prijeten kraj je bil za me, zapušeno dete! Še ste mi prijetne lipave kakor mladenču, ki se v slavni boj spravlja! Vidil vas bom kakor možak s čelam z bojnimi ranami ovenčanim! Najdel vas bom spet prijetne, pa tistih dni nedolžniga veselja nikolj — več! (Otožno) Pečkoča rana se mi je v sercu odperla, ktero le ena edina stvar na svetu zaceliti more!! —

Z bogam, z bogam domovina!

Z bogam lep mladenča dom!

Blagoslovi svojga sina —

Če te vidil več ne bom!

Z bogam hribi in planine!

Z bogam ljubi travniki!

Z bogam ljubljene doline —

Cvetejoči gojzdiči!

Z bogam, z bogam domovina!

Mene vabi boja grom!

Z bogam, z bogam očevina!

Če te vidil več ne bom!! — (Odstopl)

VIII. Nastop.

Ljudmila in Ivanka.

(Gradski vert. Ljudmila sedi na tratnici, Ivanka joče pri nji.)

Ljudmila.

Poglej, ljubezniva hčerka, v oči svoje matere! (Ivanka oči povzdigne.) Kaj še pada biserna solzica s tvojih oči? Kaj, Ivanka, te nemara žali osoda tvojiga brata, sirote brez staršev? O zavolj tega naj bo jasno tvoje okó in vpokojeno tvoje serce! Kaj ni najdel pri nas Bogomil, kar je kakor dete zgubil? Nisim li mu bila dobra mati, odkar je tvoj oče začel tudi njegov biti? (Važno.) Pa če prav sodim, ljuba Ivanka! tvoja serčna rana ni žalost zavolj ločitve od Bogomila kakor brata samo, tvoja žalost je ločitev od serca, katero je tvoje in njegovo, kaj ne?

Ivanka.

O mati! še nikolj ni taka bolezin serca tvoje hčeri tergala, kakor v prvič zdaj! Kakor je očetova beseda vez bratovske ljubezni pretergala, je neka čudna pušica sredo mojiga serca prestrelila, in sladko rano zadala! Vender tudi divji v sercu snuje plam britke žalosti; in nikjer nisim znala potolažila iskati, kakor le pri tebi, premila mati!

Ljudmila.

Ti ljubiš tedaj?

Ivanka.

Ljubim, oh ljubim mati moja! Če je to ljubezin, ta ogenj serca! Vsak pogled iz Bogomilovih oči nebeško radost mi odpre!

Ljudmila.

(Pokaže z roko proti tlam.) Lej, taka sta bila! Kako rada sim takrat vaji v nedolžnih igrah vesele gle-

dala! Že takrat se mi je dozdevala vajnih sere ne-pretergljiva zaveza, ki se je zdaj še le do dobriga osnovala.

Ivanka.

Jaz sim ga ko sestrica ljubila; ljubila kakor ljubim sebe in tebe, zdaj pa, odkar mi več bratec ni, čujem svoj notrajni glas: Ivanka, Bogomil ti je več, kakor vse svetá dobrine! Bog sam ti veli, ga z nezmerno ljubeznijo ljubiti! — Zdaj mati, sim ti odkrila svojiga serca resnični obraz, in če hočeš hčeri prava mati biti, potolaži jo s sladkim upanjem! — On tudi mene ljubi, to govori njegovo bistro oko; zato ravno se bojim hipa ločitve. O ko bi jaz mogla deleč v ptujim vedno nevidijoča nad njim ko golobček letati, ga v nevarnosti braniti in ga zopet nazaj perpeljati, kjer je mladenč blage dni vžival! (Nekaj zašumlja, Ivanka se ozre.) Lej! že gre, — o ves oborožan že, kakor bi zdaj v boj šel! Joj! kako bled je njegov obraz! Prav serčna bolezin se na njemu kaže! (Vstane in gre Bogomilu naproti.)

IX. Nastop.

Ljudmila, Ivanka, Bogomil.

(Bogomil pride ves oborožan, in trobenta se zasliši.)

Ivanka.

(Nježno objame Bogomila.) Pojdi dragi Bogomil! Pojdi z Ivanko k materi, naj o pa ne tako po vojaško! (mu meč odpaše.) Daj še čelado mi; zakaj ljubezen v železji, to ne gre. — Kakor sončni žark na snežniku svojo moč zgubi, tudi ljubezni žark pod čelado mlačno le ogreva. (Orožje znosi na stran.) Zdaj milček! Pojdi z mano k materi!

Ljudmila.

(Nježno.) Zaupaj meni, ljubi Bogomil! Kakošna je Ivanka tebi? — Kako jo ljubiš? Kaj ti tvoje serce pravi do nje?

Bogomil.

To serce samo čuti, dopovedati pa besedi mi manjka, kako jo ljubim, njo, moje mladosti edini cvet! Vsih kraljestev svitile krone, celiga svetá dragine, vse kar božje sonce greje, vse če bi to moje bilo, vsih nesrečnih najnesrečniši bi ubogi Bogomil bil, če bi Ivanka družiga bila!

Ivanka.

(Prime s ponosam Bogomila za roko.) Jaz pa, priserčni Bogomil! prisežem, le za te samo živeti ali v-mreti! brez tebe življenje bi bilo za me narbritkejši terpljenje!

Ljudmila.

V pričo Vsigamogočniga nad nami sta si narzvestejši zavezo prisegla, jaz sim tega porok! Ti Bogomil tedaj, le za Ivanko živi, živi Ivanka tudi ti za Bogomila samo! (K Bogomilu:) Ti pa spričaj z mečem v roki, de te ljubezin do Ivanke žene, kmalo svoje naloženo opravilo dokončati, de se s slavo poverneš, in kakor slovenski junak slovenski hčeri roko podaš!

Bogomil.

(Z vnemo.) O! ko bi se že znašel blizo sovražnika, bi hotel sam s zastavo naprej pokazati, de tisti, v katerim slovenska kriteče, pred sovražnikom strahú ne pozna! Hajd Bogomil! le urno v slavni boj! (Se hoče oborožati, pa Ivanka mu brani.)

Ivanka.

Naj te jaz napravim, drago moje! (Mu čelado natakne.) Joj, kako se ti pristoji! (Ga jasno in ljubeznivo v

oči pogleda.) Kaj iskra tvojih oči pomeni? Je li to ljubezni iskra? (Ma opaše meč.) S tem mečem se bojuj predragi, pa o nikar prederzno, tvoja Ivanka te prosi! Šaj ni ta boj samo za slavo, ta boj je za me tudi! (Vzame svoj trak, in ga Bogomilu obveže.) Ta trak (belo-modro-rudeč) vzemi od svoje zveste v znamnje, in kolikorkrat ga vidiš, zmisli se, de v Jamskim gradu po tebi zvesta slovenska deklica zdihuje! (Spet glas trobente.) Moj Bog!

Bogomil.

Ha! ta glas mene vabi! (Se obrne k Ljudmili.) Le svoj blagoslov še nama daj! (Ljudmila blagoslovi Ivanko in Bogomila pred njo klečijoča.) Zdaj bolj veselo dišem, de matere blagoslov le vendar sim prejel! Večna hvala mila mati! (Vstaneta in on ji roko poljubi.) In tebe Ivanka — (Jo priserčno objame.) Bog te obvari! (Kratka stanka.) Polno čiste ljubezni in zvestobe ti bom nazaj prinesel to serce!

Ivanka.

Z bogam, o z bogam preljubi Bogomil! Od majhniga sim bila tvoja draga sestra; kader se verneš, o de bi tudi tvoja spruga bila! (Se objameta, dolga stanka.)

Bogomil.

(Njeino.) Z bogam! mili Bog vas obvari!

Ljudmila in Ivanka.

Z bogam! z bogam!

(Na stran gredé z roko slovo jemljejo. Vojaška potnica se zasliši.)

Zagrinjalo pade.

Drugo djanje.

I. Nastop.

Marko, Gregor, vojšaki.

(Gajzd. — Zada je tleči ogenj. Okrog ognja nekaj oprod in vojšakov leži. Spredej leži Marko v černim oklepu, pri glavi je čelada z dolgim černim peresam. Blizo njega leži Gregor. Marko se zdrami in poje:)

Marko.

Mir nebeški le kraljuje,
 Kamor seže to okó,
 Le samo v mojim sercu
 Nikdar upa več ne bó.
 Mlade leta sim preživel,
 Skušal sim junaški meč, —
 Zdaj pa tudi to veselje
 Me nikolj ne zjasni več.
 Černa je že moja duša,
 Černo moje že serce,
 Od kervi nedolžno — lite
 So rudeče mi roke.
 Ne nad soncam ne pod soncam
 Za me mira svet ima;
 Zna bit' de tud' černa zemlja
 Men' obupnim' ga ne da! —

Kako lepo vstaja juternja zarja, ko se zlato sonce iz za gor pomoli! Tamkej (proti opetju) je vedno svitlo alj od čistiga sonca, alj od blišecih zvezd in lune! Tukaj pa (proti sercu) je vedna tema, černa noč. Narava vsa v sladkim spanju počiva; ta nad nami jo budi in vlada; mene pa zbudé pošasti; tukaj (proti persam) strašni pekel gori! —

Spomin preteka in pogled sadajnega je dvo-
glavni zmaj, ki skozi in skozi mi sercé razjeda, in
s svojim trupam v moji duši vihra! — Ljudje so
me odločili od sebe! — ko zver po samotah divjam!
Le čakaj vsak, kateri je človek, nad njim se zna-
šal bom! — Mene, mene ste hotli vničiti, — mojo
zahvalo za to vam naznanujem z mečem in z zu-
bljem! — Kaj ni vgodno, se po gozdistih potikati?
— Kaj ni prijetno v zelenih logih uživati veselja
sladkost, gledajoč žareči ogenj zažganih gradov?
(Gre k Gregoru.) Hej Gregor! hitro vstani!

Gregor.

(Kakor v sanjah prestrašen.) Stoj, — o pravični Bog!

Marko.

Kaj si se zamaknil, sveti pobožnjak! Nemara
boš še clo moliti začel?

Gregor.

O ne zamerite mi gospod! — Grozna perkazen
v sanjah me je ostrašila! Ledeni znoj me sprele-
tuje! Komej sim k sapi prišel! — Iz temno - čer-
nih oblakov je goreči meč iz rok stvarnika per-
švignil —

Marko.

(Norčevaje.) In zadel? —

Gregor.

Gospod! Samo mene, in Vas! —

Marko.

O ti babež stari, ti! Škoda, de nimaš doma
kakšne starke z otroci, to bi bila kaka perpravna
pravlica od Boga in od Maligradskiga viteza! —
Stopi rajna verh hriba pogledat, če se kaj za nas
približuje! Že celi mesec ni bilo družiga ko požig —
dons želim s kervjo roke si vmiti! (Gregor gre.) —

Ha! kako spijo moji junaki, ki sim jih z grešnim srebram si perkupil, de strežejo meni, od svetá zaverženimu! Tudi Vas, ne samo mene zadeva preklinjevanje ljudi! Z menoj ste zažigali, z menoj davili! Od kraja na kraj, od hriba na hrib ste meni dajali roko včasí černo od zublja, včasí rudečo od kervi! Zato boste tudi nekđaj svojimu učeniku v peklú hvalo vedli, de vas je vender na zadnje pripeljal spet k ognju. (Gregor pride.) Hoj, vstanite hrabri moji! No Gregor, si kaj osledil? Bo kaj pošteniga za nas? (Vojšaki se krog Gregorja zbirajo.)

Gregor.

Neki vitez gre, z' njim sedem oprod po ravnini blizo potoka, pa če me bistro oko moje ne moti, gre le na lov. Deleč zadej pa drugi vitez hiti s svojo veliko družino. Vdarimo bratje, tam bo kaj za nas! —

Marko.

(Natakne čelado, in vneto govori k oborožanim vojšakam.) Ha, to bo spet dela za možake! Bratje, hajd, ko vstrel na nje! Jekla, čelade in oklepov — to je vgodna glasba! — Še nekaj. Je že prišel Jakob?

Vojšaki.

Ne še.

Marko.

Kje bi bil ta korenjak? Nemara je na kaki zadergi, alj pa pri volkovih zaspal? Zdaj pa hajdmo! Narpopred na lovskiga viteza, potem pa na uniga! Hajd! hajd! Tukaj se bo kaj skupilo!

(Vsi pejejo:)

Bratje, prijatli!
Sučimo meče,
Serce junaško
Boj oživi!

Nas veseli le
 Mečev šumenje,
 Potok sovražne —
 Černe kervi!
 Deleč mertvaška
 Ura še teče, —
 Zemlja rudeče
 Rožce rodi!
 V persa sovražna
 Sadimo meče!
 Z jeklam na jeklo
 Hajd — de doni!

(Vsi skupej z mečem v rokah proč tečejo.)

II. Nastop.

Ljudmila in Ivanka.

(Soba v Jamskim gradu.)

Ivanka.

Kaj de celo jutro ni besedice iz tvojih ust, priserčna mati?

Ljudmila.

Vidim ljuba Ivanka! de tvoje serce nič kaj v miru ni, zato tudi jaz miru nimam, ker moje serce le s tvojim enako bije. — Kako je to, de nisi očeta spremila v zeleni log, kjer si tolikokrat se z Bogomilam radovala? —

Ivanka.

Oh ljuba, draga mati! — kaj neki čem v logi zdaj? Ko gledam kamen, na katerim sva tolikokrat z Bogomilam sedela, se mi zdaj kakor kamen groba zdi! Cvetlice v logi ne privabijo več Ivanke! — Odkar mi je Bogomil zadnje vbral, niso več tako rudeče, tako lepe! — Visoke hoje se vzdigujejo scer nakviško, alj mene spomnijo le na minuloost! Kolikor peresic na lipi, tolikanj bodečih ternov za

to ranjeno serce! — Le samo, de bi vedla za slavcov stan, bi njih žalostne pesmi poslušala in prepevala bi z njimi, ko bi mi solze ne branile! — Vender mati, veš, de sim zmiram bila vesela, kolikokrat si mi kaj od ljubezniviga Bogomila povedala; prosim te, povej mi kaj od njega, — povej kaj od njegoviga očeta, in kmalo boš Ivanko vidila veselo, in ti mati, boš tudi vesela z njo!

Ljudmila.

Bom, povedala ti bom, kako se je z Bogomilovim očetam zgodilo. (Nježno.) Kaj clo tako boš željno slišala, de se ti je ta hip čelo tako jasno razvedrilo? . . . Njegov oče je bil vitez sloveč v celi domovini. Do hčeri nekiga dolenskiga viteza ga je ljubezen vžgala. Neki vitez pride iz Maligrada, in po noči s tolovajsko prederznostjo odpelje Bogomiloviga očeta prezalo nevesto. Oče odhiti za ropnikom, in ga pod Javornikam doide. Ogenj ljubezni mu je dal moč oroslana, in lepo nevesto je iz rok ptujca otel. — Na to jo pripelje v Rovanski grad. Tri leta je bil tihi mir; pa četerto je ravno tisti ropnik ta grad zapalil. — Kako je bilo po tem, veš sama. — Vi dva sta rastla dozdej kakor brat in sestra; in de sim vajno zavezo blagoslovila, sladko čutim, de sim kakor mati prav dobro storila.

Ivanka.

Res je mati, zvezo si blagoslovila, ki ste jo sklenile dve duši za večni čas! Med mladima sercama je sklenjena, — ti mila mati si jo posvetila, in blagoslov matere je povsod tudi blagoslov z nebes! Ubogi moj Bogomil, — brez staršev ni vedil sam, kje je doma! Temu sercu pa je bil vendar le zmiram drag in ljub! Oče moj, in mati moja sta ga vzela kakor bratca Ivanke; namesto očeta svojiga in matere je našel Vaji, gotovo pa se čuti čez vse srečniga zavolj vajne ljubezni do njega in moje! Vedno gledam ga v duhu! Sladko se mi nasprot

smehlja, in kakor čisti angelj mi prišaptuje, de jaz sim njegov narsrečniši raj! — Vera v njegovo zvesto serce v meni nevgasljivo gori, in upanja cvet živo zeleni, de kmalo, kmalo ga spet vidila bom! — Od zdaj bom vedno le vesela; prepričala se boš mila mati, od svoje Ivanke, de namesto britkih solz boš vidila v njenih očeh le veselo jasnost. Rada bi, de bi tudi ti, kakor si do zdaj vedno žalovala, odzdaj se z mano veselila, dokler se še očetov blagoslov k tvojimu, mati, ne pridruži! Dostikrat me je gnalo, očeta ogerliti, kadar sim poznala, de ga moja vidna otožnost moti! Dostikrat sim mu že zapupati hotla, de njegova Ivanka Bogomila več in bolj, kakor samo sestra ljubi! —

Ljudmila.

Tudi jaz sim že davno mu hotla odkriti, kaj v njedrih hčerke tli, ker možko serce nikolj ne zve, kako čutilo je v globočinah ženskih serc! Pa, poznala sim njegovo lepo skerb za te, s tem bi pa vsih skerbi narveči še na dobriga očeta naložila. Tako že je v strahu za Bogomila, on ga le tvojiga brata misli, kterimu je kakor sestra njegova Ivanka ponaturno samo, — pa serčno naklonjena bila, in de bi zdaj zvedil, de se je v ljubezin splemenila vajnih serc zaveza, bi od skerbi in strahu za življenje sina strepetal! Čakaj, kadar se Bogomil s slavo okinčan verne, tadaj pokleknita pred nj in enoglasno prosita, naj Vama svoj blagoslov da — gotovo Vaji bo serčno objel! —

Ivanka.

Voljno mati tebe slušam, na tvojih persih se kaj dobro počutim, o ko bi že moje s tako dostojnostjo, s tacimi nebeško — lepimi čutili napolnjene bile! — (Se sliši v dvoru šum.) — Kaj neki ta hrup pomeni mati? — Od terdih stopinj se razlega, kakor de bi kaki konjiki na divjih konjih perdirjali. Naj vendar pogledam! (Pogleda skoz okno.) Čujte, čujte mati! en

oproda ves v jekli je že iz konja skočil, kmalo bo tukaj! (Marcel nastopi.) Lej ga!

III. Nastop.

Ljudmila, Ivanka, Marcel.

Marcel.

Vam plemenitna gospa! prinesem lep pozdrav od vašiga spruga. Z mojim gospodam bo skorej tukaj, v zeleni loki blizo potoka sta že.

Ljudmila.

Z vašim gospodam?

Marcel.

Z Miroslavam, hrabrim kalskim vitezam. Pa de boste mojim besedam verjeli, Vam je vaš gospod to mečnico poslal! (Da mečnico.)

Ljudmila.

O moj Bog! čutim nesrečo!

Ivanka.

Ne bo nič hudiga, ne, sej je oče sam poslal. (Marcelu :) Kaj ne, de ni nesreče?

Ljudmila.

Rasložite nam to reč za božjo voljo, — jaz se bojim!

Marcel.

Nobene nesreče, blage gospoje! taciga strahu pač ni vredno! — Včeraj sva šla po lovu z mojim gospodam, kar zalezem človeka v gostim germovji, ki mi se je nekako dolžljiv zdel. Ubežati je hotel, pa za železni ogerlin ga zgrabim, in trešim na tla,

de so zabobnele. Zvezaniga sim ga pred gospoda pripeljal, — ni zinil besedice! Pa prec po enkrat poskušeni resnobni ojstrosti, je vse, vse do čistiga ovadil: de ga je njegov gospod, črni vitez, osledovat poslal, kako bi narložej bilo Kalski grad vpepeliti. Moj vitez se je naglo oborožal, in šel z nami; tisti vjeti ogleduh pa je mogel našo trumo peljati. Komej pridemo do gojzda, se je že razlegalo klicanje na pomoč. Kmalo je bilo slišati mečev rožlanje. Tekli smo do strašniga kraja, in glej, en vitez je v peski obležal in nad njegovo glavo je črni vitez kakor blisk z mečem mahnil. Moj hrabri vitez priskoči, in mu svoj meč podstavi, de je vničil vbijavca namen. Na to s čversto roko meč čez čelado sovražnika zasuče, in kakor dob se je zvalil črni vitez. Ko je vodja poginil, so njegovi vplašeni zbežali.

Ivanka.

Mojimu očetu vendar?

Marcel.

Se nič ni zgodilo. Le njegov meč se je razdvojil, in po meni je želel, rešitelja Vam naznati. Ni hotel, de bi Vam bil kdo drugi kaj neresničniga dopovedal. Zato sim spodbodil svojiga vranca, in dosti zgodno sim prišel! (Hoče iti, pa Ivanka mu da popred sreberno kupo.)

Ivanka.

Vzemite ta dar za hvalo, in kadar se na Kalski grad podate, zmislite se, de hvaležno serce tukaj se Vas spominja.

(Marcel gre, Ivanka poje:)

Ivanka.

Naj veselje men' iz serca gorko zvira,
 Oče mili svoji hčeri še ne vmira!
 Tam kraljuje, kter osodo našo vlada, —
 Kter' vkaže, kdaj naj z glave lasce pada!

IV. Nastop.

Ljudmila, Ivanka.

Ljudmila.

(Zmočena.) Ali se mi sanja, ali je domišljija zavolj strašnih skerbi, Ivanka? Kaj res, Vladimir moj, v kervavi nevarnosti? Obdan od kervoželjnih zavratnikov? Nad njegovo glavo brušen meč? De je angelj na njegovi strani, in de ga je iz kervaviga boja srečno otel? Oh kje je, kje? (Kakor bi ga iskat iti hotla, pa Ivanka se je živo oklene.)

Ivanka.

Oh ljuba mati! Kako ti serce svoji hčeri tergaš? — Saj oče bo kmalo se vernil! Ni zadet ne od težkiga jekla! Pojdi mila, pojdi! (Pelje Ljudmilo na naslonjak, pred njo poklekne in govori z mehko-nježnim glasom :) Ozri se na Ivanko! Poglej jo mila mati, kako veselo je njeno obličje, de otet je njeni oče! Mati moja, bodi tudi ti vesela!

Ljudmila.

(Potolažena.) Kervave podobe so mi bile pred očmi! Moj duh je bil zamaknjen od čutila! — Jaz sim žena! Le tiha dozdeva že omami mehko serce žene! — Jaz imam le njega, tebe in Bogomila! — Za vas samo to serce bije! V veselji se je že postaralo, za britke bolečine pa je še premlado! — Odpusti draga Ivanka, de te je moje duše britkost tako vžalostila! Veš, de je bilo zavolj tistiga, kateri me je tako ljubil, kakor tebe ljubi tvoj Bogomil!

(Ivanka zasliši šum in se veselo vzdigne.)

Ivanka.

Oče pride, oče! (Hití vun.)

Ljudmila.

Vgodno mi je sonce sijalo, kar se vzdvigne hud vihar; božji dih pa temne oblake s sončnim

žarkam zjasni spet! Spet mi vgodno sonce sije, spet ogreva zlati žark, toraj radost čez vso radost čutim v persih ozdravljenih. Večna hvala oče dragi! tukaj tebi naj gori, de si tistiga mi vbranil, ki je moje sreče izvirk!

V. Nastop.

Vladimir, Miroslav, Ljudmila, Ivanka.

(Vladimir od Ivanke peljan. Ljudmila se zaleti v naročje Vladimirju.)

Vladimir.

Ljudmila! (serčno objemanje) (proti Ivanki.) Bog tudi tebe sprejmi ljubka moja! de te spet vidim. (Jo na čelo poljubi.) Vem, de ste strahu trepetale, ko vama je Marcel pergodbo pravil. Zdaj pa zahvalite Narvikšimu, on modro vlada celi svet! Ni pustil pasti meča grozovitniga razbojnika na moj vrat, on pa peklu je izročen, ki tolikanj nedolžnih je vsmertil! Pripeljal semkaj sim svojiga rešitelja, de bo priča, kako se spruga in hči veselite, de osvoboden je njuni Vladimir!

Ljudmila.

Kako Vam naj zahvali žena, za katero oteli ste moža, če ni zadosti samo spoznanje, de Vam ni bilo mogoče, meni kaj ljubsiga storiti; de ste mi spet dali Vi, kar mi je dal sam nebeški bog! de, dokler me tihi grob ne zagerne, sim Vam za to življenje dolžnica!

Ivanka.

(Objame očeta.) Zgovori mu ti moje hvalo oče! Zakaj jaz zares nimam pripravljenih besedi! Povej mu, de s teboj je rešil tudi eno serce, katero bi za tvojim počlo!

Miroslav.

Ne gre meni ne, plemenite gospe! vaših src goreča hvala! Le tistimu gre, brez kteriga vedanja in znanja peresce iz dreves ne pade! Jaz sam se čez vse srečniga čutim, — od miline se serce mi taja, de taciga moža sim rešil, in Vam nazaj pripeljal, Vam — od narčistejši ljubezni do njega vnetim! — Današnji dan je narlepši mojiga življenja, in med vsimi ljudmi se narsrečnisiga mislim! Le zgol želje, se maševati, so me podbadale, in zdaj vidim, de iz kervi maševanja, se je razvil narlepši limbar rešitve!

Vladimir.

Nebesa so Vas mi poslale v grozni uri! En hip samo še, in jaz bi bil tamkaj že! Preljuba žena! Preljuba hči! Poskerbite mi za odpočitek, ker smertna groza, in nebes veselje, po mojih starih kosteh mergoli!

(Ljudmila in Ivanka odstopite.)

VI. Nastop.

Vladimir, Miroslav.

Vladimir.

Tretje leto je že preteklo, kar sim Vas na majdanu videl! Kakšen mladenček ste še takrat bili, in zdaj tukaj kaki možak! Če ste že takrat junaško majdanili, kteri oroslan ima tako serčnost in pogum, kakor tak slovenski možak! Zraven iz vaših modrih oči se prava slovenska poštenost in zvestoba kaže! Smem tedaj se ponesti, de ste Vi moj prijatelj in rešitelj!

Miroslav.

(Ga objame.) Hvala Vam! Moj ponos je vašimu enak! S sladko radostjo serce mi polni! Bela Vaša glava, odperto in jasno Vaše oko me spominja mojiga

očeta, ki sim ga ljubil kakor Boga! — In kakor več Vas njemu primérjam, se sveta želja v meni obuduje, de namest ljubljeniga mojiga, bi zdaj Vi tud ljubljen moj oče bili!

Vladimir.

Vaš oče?

Miroslav.

Moj, moj dragi oče! — Dajte v zakon mi Ivanko, in odpovem se vsim veseljem svoje domačije! — Jaz čutim v sebi nepremakljivo moč za osrečiti nježno serce, in čutim se tudi kakor mož svojih počutkov gospodarja, de ta moč nikolj ne bo oslabela! —

Vladimir.

(Dostojno.) Edino le to hčer imam, kakor imam le eno življenje, dragi vitez! Preserčno ljubim njo, in ona mene! Edin za družiga živiva in vmerjeva rada! Spoznate tedaj, de jo le srečno viditi želim!

Miroslav.

(Nekako prestrašen.) Menite morde, de v mojim varstvu Ivanka srečna ne bo?

Vladimir.

Bog me obvari te misli! Marveč, kér ji srečo želim, ste zadeli občutljivo stran mojiga serca, ker razun Vas ljubšiga zeta gotovo ne najdem! — Vi, ki ste očetu življenje oteli, boste tudi hčeri znali novo življenje dati!

Miroslav.

Moj Bog! ne kesam se, de sim vagal svoje življenje, de sim rešil tasta, tako občutljiviga serca, vrednišiga plačila bi ne bil mogel dobiti!

Vladimir.

Ne, hrabri vitez ne! Ni to plačilo za vaše zasluge! To je marveč porok najniga prijateljstva, ker srečniga se čislam, sorodnik biti tistiga, iz kteriga obeh pošteno serce gleda! Za rešitev življenja pa ostanem še vedno dolžnik!

Miroslav.

In ta dolg je čisto zbrisan, mož plemeniti! če očetovi svoj blagoslov meni in Ivanki daste!

Vladimir.

Vidil sim na obličju Ivanke, ko Vam od miline še zahvale za rešitev izreči ni mogla, kako njeno serce za Vas čuti! Naj bo tedaj Vaša! — (Mu poda roko.) Kakor je ona moje nar veči veselje, bodite Vi, Miroslav, tudi njeno!

Miroslav.

(Z vnemo.) Pred naj to serce, vneto do angeljske Ivanke biti neha, — pred naj v očeh luč vgasne, — pred naj vsahnejo te roke, kakor bi jaz nar manjši blagih želja moje Ivanke z gorečo voljo ne dopolnil!

Vladimir.

Bog Vas sprejmi tedaj, ljubi moj sin! (Ga objame.) Zdaj pa grem moji dragi Ivanki to veselico naznaniti, jutri pa bom vse prijatle sosede povabil, da naj bojo prijazne priče, s kakim veseljem Jamski vitez svojo edino hčer Kalskimu junaku, svojimu rešitelju, v zakon da! (Odstopi.)

Miroslav (poje:)

Tvoj Ivanka hočem biti!

Za te bije to sercé!

Srečno moram te storiti,

Prej ko prah so te roke!

Angelj moj, jaz tebe ljubim,
 Ti ljubezni moj si bog!
 Če po celim svetu snubim,
 Ni je take krog in krog!
 Ti Ivanka si vnela,
 Obudila moč serca!
 Moja duša je vesela,
 Ker predčuti slast neba! —

VII. Nastop.

Miroslav. Marcel — in Vojšaki.

(Marcel in vojšaki se vstavijo krog Miroslava.)

Miroslav.

Bog z vami hrabri prijatli, zvesti tovarši moji
 v kervavim boju! — Serčna hvala Vam, ko ste mi
 junaško pomagali premagati Maligradskiga viteza,
 in oteti življenje pošteniga moža! Preobilno sim
 nadarjen za to zmago, veselite se s svojim, Vas
 ljubečim vitezam, ker naznanim Vam, de boste
 spremili nazaj na Kalc grede zmenoj tudi ljubez-
 nivo bitje, v katerim boste mojo predrago nevesto
 spoznali.

Marcel in Vojšaki.

(Vpijejo:) Živio! Živio! —

(Vsi skupej pojejo:)

Pod čelado, pod oklepam,
 Boj samo se ne goji:
 Tud ljubav zastavo svojo
 Milo vsred serca sadi!

Naj le hrabriga vojšaka
 Bo veselje boja grom:
 Vender tud med bojevanjem
 Misli rad na ljubce dom!

Tretje djanje.

I. Nastop.

(Soba v Jami. Krog velike mize.)

Miroslav in vitezi.

Miroslav: Serce veselo naj bije,
Sonce vinograd obsije,
Terta prijazno se vije:
Terta na vek naj živi!

Miroslav in vitezi: Živi! živi! živi!
Živi do neba,
Dokler vsim Slavjanam
Slavo Slava da!

Miroslav: Rožce cveteti minijo,
Dnev', ko valovi hitijo,
Vinca pa radost rodijo:
Vince na vek naj živi!

Miroslav in vitezi: Živi! živi! živi! *i. t. d.*

Miroslav: Vince otožnost zatira,
Zveste prijatle nabira,
Serčnost junaško podpira,
Vince na vek naj živi!

Miroslav in vitezi: Živi! živi! živi! *i. t. d.*

II. Nastop.

Poprejšni in *Vladimir.*

Vladimir.

Bog vas sprejmi blagi junaki, zvesti prijatli!
ki ste z mano v vsih primerah delili blagor in gorje,

v tihim veselju in ognjenih bitkah! Čutil sim dolžnost imeti, Vas kakor svoje prijateljke ta dan, ki mi nar slajši veselje donáša, simkaj povabiti. Poslušajte me! — Eno edino, pa neskončno ljubljeno hčer imam. Nje prihodna sreča je bila moja nar perva skerb. Sklenil sim, ji v domačih krajih njezniga, vredniga spruga poiskati, in glejte: Bog sam mi ga je po čudopolnih potah pripeljal! Zet moj je tudi rešitelj mojiga v neogiblivi nevarnosti bivšiga življenja! Odkrijem Vam tedaj, de včeraj sim ljubljeno Ivanko, Miroslavu, hrabrimu Kalskimu vitezu obljubil, in jaz prvi (prime kupico) jima na srečo napijem. — Bog ju živi!

Vitezi.

Živio! Živio! Živio!

Miroslav.

Moje sercé od neugasljive radosti kipi, in zahvalim Boga, de mi je tako plemenito slovensko devico naklonil, kakor je Ivanka! Bog jo živi mnoge leta v povoljni sreči, ktero ji vsaki hip perpravljati hočem! Bog živi tudi njeniga blagodušniga očeta! Bog živi njeno plemenito mater!

Vitezi.

Živio! Živio! Živio!

(Trobeta zapoje, Vladimir hiti k oknu.)

Vladimir.

Ha prijatli! Veselje na veselje se množi! Preljubi moj Bogomil, sin vsim Vam znaniga slavniga Rovanskiga viteza prišel je nazaj iz svete dežele, kamor se je v križansko vojsko Avstrijanskimu vojvodu pridružil!

III. Nastop.

Poprejšni in Bogomil (s trojnobarvnatim trakam, kakor križanski vitez).

Bogomil.

Bog vas sprejmi dragi oče! — Bog vas sprejmi hrabri vitezi! Moje serce nebeško radost čuti, de zopet stojim na domovinskih tleh, in de se znajdem pri teh, ki so mi najdražji, najsvetejši, kar svet ima! — Oče! — kje je mila mati, kje angelček moj Ivanka?

Vladimir.

Pred eno uro komaj sim videl mater in Ivanko v cerkvico iti. Skorej gotovo ju je gnala čut pobožnosti, da bi sprosile božji blagoslov k novimu poklicu! Tvoj prihod Bogomil! bo izvirik njuniga preserčniga veselja, in glej: — tvoj prihod bo dons perpravljeno slovesnost silno poveličal! Počakaj dragi moj! Naj ti pripeljem mater in sestro, ki te tako občutljivo ljubite! (Gre.)

IV. Nastop.

(Poprejšni brez Vladimirja).

Miroslav.

Slavni vitez Bogomil! Prav zavidim Vas za Vašo slavo, ki ste si jo v boju za vero pridobili, in Slavjanam čast storili.

Bogomil.

Resnično Vam povem, slavni vitez! de nenavadno — višji čutilo je, bojevati na strani pobožnih cesarjev in kraljev za čast celiga kersanstva! Skoz mnoge kervave bitke smo v sveto deželo mogli, ker kovarni Hunski rod, divji Magjar nas je ropoželjno zalezoval in marsikteriga nenadjama v

svojo sužnost spravil, ktero želi vsim Slavjanam naložiti; — to-de, dokler se še v rudah domačih gor jekla in železa najde, se ne bo tem divjakam izšlo, svoje kervoželjne kremplje v serce Slave zasaditi, tudi slavjanskemu možaku ne jarma na vrat nakladati! — Ko smo v malo Azio prišli, so perdivjale neprezirne trume Ozmanov naprot, pa z našimi keršanskimi meči smo si pot napravili skoz, in tako smo pergazili skoz prelito kri nevernikov do Jeruzalema, kjer smo osvojili zveličarja grob! — Od tod smo se v Ptolomajdo podali, in tamkej je moj vodja, slavni Austrijanski vojvoda prvi s serčnostjo oroslana na zidovje terdnjave zmagavno planil. To viditi je vsaciga serce trepetalo! — Leopold v svojim snežnim oblačilu je bil ko angelj, ki se znaša nad nebesam storjeno nečastjo! — Sovražna kri, ki je kapala od roba njegoviga oblačila, se nam je zdela kakor zvezda slavo-dobitne zmage! — Od boja do boja smo moč nevernika srečno razdrobili, in okinčani s predobljenimi banderami v domačijo se povernili! — Zares, zares, vitez Miroslav! smete me zaviditi, de sim se vdeležil tega slavniga bojevanja, v katerim je marskteri hrabri Slavjan svoj ojster meč zasukal za osvobodjenje svetiga mesta Jeruzalema, in za pokončanje križniga sovražnika. Ta boj je moj in cele domovine visoki ponos.

Miroslav.

Za domovini po Vam in Vašim tovaršam slavni vitez! v tem slavo-dobitnim boju storjeno čast bo serčna hvala se po celi slovenski zemlji razlegala!

Bogomil.

Kar sim za čast domovine storil, kakor zvesti Slavjan nobene hvale ne smem perčakovati; ker to je Slavjana narsvetejši dolžnost. Vesel sim, de se zopet znajdem na domovinski zemlji; in se v vročim boju per Ptolomajdi ni moje serce tako močno bilo, kakor zdaj, ko me žene nevgasljiva že-

Ija zopet viditi, kar mi je nardražjiga na svetu,
in ga priserčno objeti! (Poje:)

Bog vas sprejmi tla slovenske!
Bog te sprejmi domovina!
Tukaj imaš svojga sina,
Splel sim tebi Slave venci!
Bog vas sprejmi krajnske gore,
In domače vas doline!
Dokler narod ne pogine —
Slavo najde vsak Slovenc!
Bog vas sprejmi dragi bratje!
Dokler duh slovenski klije
To serce za Vas naj bije
Saj tud' Vaše men' gori!
Bog vas sprejmi korenjaki!
Kodar teče bistra Sava
Cvete nam Slavjanam Slava,
Slava naj na vek živi!

V. Nastop.

Poprejšni. *Vladimir, Ljudmila, Ivanka.*

Ivanka.

Moj Bogomil!

Bogomil.

Ivanka moja! (Dolgo objemanje.) O premila mati!

(Poljubi roko Ljudmili.)

Ljudmila.

Bog te sprejmi, ljubi moj sin! Toljkanj rajši
te vidim, ker si ravno prišel ob času za te in
Ivanko osode polnim! Verjemi mi, Ivanka je dosti
solz po tebi točila, in ko bi še prišel ne bil, bi
jih tudi ti dosti prelil, ali po živi ali po mertvi
Ivanki! —

Bogomil.

O moj Bog! kako je to?

Vladimir.

Draga Ljudmila! Zakaj strašiš našiga ljubiga sina? — Ne, ne dragi Bogomil! ne boš prelival solz ne po živi ne po mertvi Ivanki; to pač, de bo tvoje in moje serce čutilo nebeško veselje, viditi Ivanko našo presrečno. Poslušaj me tedaj! — Ta hip si prišel, ko sim ravno praznik Ivankine zaroke obhajati mislil. (Bogomil skoraj omedli.) Tukaj te soznanim z njenim ženinam, z vitezam Miroslovam. Ne dvomim, de boš s to mojo volitvijo tolikanj več zadovoljen, ker ta blagi vitez je mene v boju z ubijavcam tvojiga očeta gotove smerti rešil, in ubijavca vsmertil. Bog živi nova zaročenca!

Vitezi.

Živio! Živio! Živio!

Vladimir.

(Prime kozarc in ga da Ivanki.) De obderžimo šego starih Slovincov, Ivanka, pij ti draga hčerka narpred iz te kupe, in potem podaj kozarc svojimu izvoljenimu ženinu.

Ivanka.

(Odpije, in poda kozarc Bogomilu. — Vsi ostermijo.)
Oče! dragi ljubljani Oče! Odkar živim, sim na vsak migljej Vašo voljo spolnila! — Presrečno sim se čislala, ker ste vedno z mano ljubeznivo ravnali! — Presrečno sim se čislala, de sim Vam mogla svojo otroško ljubezin vsaki hip skazovati! Današnji dan je prvi v mojim življenju, de Vašim željam vstreči ne morem in ne smem! — Moje serce in moja persega ste dve neprestopljive skali, čez ktere do pokoršine ne morem! — Oče, ljubi Oče! Slišite me in odpustite! — — Na tistiga, s katerim sim perve dni mojiga še mlajšiga življenja živel, na tistiga je moja duša neodvezljivo navezana. Moj

Oče! Vidili ste pač, kako je Ivanka Bogomila kakor sestra ljubila, ko je se v cvetni domišljiji ga brata zvala! Tega pa niste vidili, ko ste odkrili, kdo je Bogomil, de ste v mojim sercu in duši plamen vžgali, kteriga ne more ne nesreča ne smert več vgasniti! — Jaz bom le njegova, — če ne — pa nesem tužno serce v tihi grob — naj tamkej od žalosti tergano razpoči! — Oče! Vi ste vidili marsktero solzico čez obraz Ivanke se točiti, ko Bogomila doma ni bilo; ko bi pa v posameznih solzah bili brati znali, koliko žalost je v majhnim prestoričku obsegala, bi bili že davnej spoznali, de so te solze veljale ne za brata, ampak za ljubljenca mojiga serca! — Oče, oče! Davnej že bi bila se pred Vas vergla, in Vam odkrila up in strah svojiga serca, pa bala sim se Vašo očetovsko skerb za Bogomila do nar vikšiga verha povišati! — Oče! nad mano in Bogomilam je že materni blagoslov, pristavite Vi še svojiga, in vidili boste dve duši sklenjene, ki ste od Boga že vkup namenjene! — Pridi sim Bogomil! ti mojiga življenja polovica! — Pridi z mano k nogam očeta, in sprosi z mano blagoslov!

(Ivanka in Bogomil poklekmeta pred Vladimirja.)

Bogomil.

Oče moj! Tisti sin, kterimu ste že enkrat življenje oteli, tisti sin Vas z gorečim sercam prosi, de mu ga ravno takrat ne jemljete, ko stoji na robu sreče in pogina!

Vladimir.

Moj Bog! Moj Bog! Kaj si meni naklonil?! — — Vstanita ljuba otroka. (Vstaneta.) Bogomil! Dragi ljubljeni sin! Povej mi, ali ni v roko seči za brabriga viteza ravno tako veljavno, kakor besedo dati?

Bogomil.

V roko seči in besedo dati je, in mora biti sveto vsakimu vitezu!

Vladimir.

Draga Ljudmila! Lepo te prosim, pojdite z Ivanko se enkrat v cerkvico! Verzite se pred svečiše oltarja, in molite Boga, de naj britki kozarc od mene vzame! Pojdi Ivanka! pojdi drago dete! Raji kakor ti za me, bi se jaz za te daroval! Pojdi kje z materjo! Stopi pred Boga, ker on je, ki človeške nagibe vodi! Tudi tvoje ba po svoji milosti in ljubezni speljati znal! Pojdi in moli! —

Ivanka.

Grem, grem oče! Nazaj pa pridem, ali živet za Bogomila — ali vmret za ljubezin! —

VI. Nastop.

(Poprejšni brez Ljudmila in Ivankc.)

Vladimir.

Bogomil! Sin mojiga nesrečniga prijatla! S svojimi lastnimi besedami si se obsodil! Znaj tedaj, jaz sim Kalskimu vitezu roko Ivanke pred Bogam in ljudmi obljubil, z besedo in z dlanam, in Bog je moja priča, de sim ponosin, ker morem takimu možu, kakor je vitez Miroslav, svojo hčer dati!

Bogomil.

Oče! Res je, de ste z roko v roko segli in besedo dali! Tudi sam prvošim le blago, pošteno slovensko devico vitezu Miroslavu! Ne dvomim tudi ne, de si taciga, kakor je on, tudi vsaka čedna devica želi! — Ali jaz, ki sim v posestvi Ivankini-ga serca in materniga blagoslova, ne odstopim od nje, če se tudi ves svet podere in v svojih razvalinah me pokoplje!

Miroslav.

Kako hočete blagi vitez Bogomil! de pa jaz odstopim od bitja, ki je v meni nevgasljivi ogenj

ljubezni vžgalo, — ki mi gotovo nič manj ljubo ni, kakor Vam! — Saj Vi ste že dovolj srečni bili, zlate dni nedolžnosti, cveteči čas mladosti uživati na strani angeljske Ivanke!

Bogomil.

Živel sim, živel z njo, kakor angeljci živé, in ko bi samo za moje življenje šlo, če bi Vam Ivanko prepustil, bi ga prav rad dal! Saj bi življenje svoje že takó rad daroval za tistiga, ki se je nad vbijavcam mojiga očeta maševal, in Ivankiniga očeta smerti otel! — Pa kaj, ko vem, de limbar Ivanka z mano tudi vmré, in tako bi zastonj moj pogin za Vas bil!

Miroslav.

Vem, de Vi Ivanko neskončno ljubite! Vem tudi, de ste Vi od nje ljubljeni! — Tode še zmiraj se upanju ne odpovem, de bo Ivanka v kratkim času tudi meni tako goreče vdana. O Ivanka, Ivanka! Zakaj je kdaj moje oko tebe v gledalo? — Zakaj si ti tako ljubezniva, kakor nebeški angelj? — Zakaj me ni raji kovarni meč viteza Marka končal? Bi bil vsaj v matere zemlje krilu pokojen! Nikakor ne, nikolj nikdar ne morem, nočem in ne bom živel brez Ivanke! — Vitez Bogomil! Le čez moje mertvo truplo je pot za Vas do oltarja! —

Bogomil.

Naj bo, vitez Miroslav! Tudi jaz imam le eno serce, ki se mora ali od tuge razpočiti, ali od Vašiga meča prebodeno biti, preden Ivanka Vaša bo! Jaz se ne bijem samo za svoje, ampak tudi za Ivankino življenje! Naj bo tedaj! Delajva si stezo do poročniga oltarja! (S potegnjenima mečama se hočeta vdariti, pa Vladimir med nju stopi.)

Vladimir.

Stojta prijatla! Ne, de bi Vaji jeza v dvoboj gnala! Ne, de bi kri iz jeze prelita se točila! —

Vidim sicer, de le eden Vaji Ivanko imeti more! Žalibog! tudi čutim, de oba enake pravice do nje imata. Desiravno Vi, blagi vitez Miroslav, velikodušni rešitelj mojiga življenja, besedo od mene imate, vendar morate spoznati, de nisim jaz sam gospodar Ivanke, — de je tudi mati njena! — Oba pa skupej vendar še nisva v stanu Ivankiniga serca pregospodariti! Med Vama pa naj Bog razsodi! Oba sta mi enako ljuba, enako draga! Eniga bi mogel nesrečniga storiti, kakor hitro bi želel drugiga osrečiti! O ko bi zaj jaz se mogel za Vaji darovati, kako serčno rad! Kaj, če te kratke ure živim alj ne, ki mi jih je osoda tako bitko ogrenila! Vsaj se ne bodo moji lasje še bolj belili, ko bi eniga Vaji, (ker bi oba rad kakor oče z enako ljubeznijo objel), pri sreči družiga v smertno otožnost zapadeniga videl! — Prijatla! Otroka moja! Eno, morebiti zadnjo prošnjo mi dovolita! Ko se že za Ivanko bojevati hočeta in morata, varujta se, varujta svojiga, varujta Ivankiniga in tudi mojiga življenja! Naj bo zmaga, čigar hoče, naj zmagani zmagavca prijatelj ostane, in s pogumam možaka prenaša, kar mu osoda naloži! Mož vse premaga, torej ne sme taka bolečina, katero čas zaceiliti zamore, njega premagati! Obljubita mi to!

Miroslav in Bogomil.

V pričo Boga, in tukaj naših prijatlov Vam obljubiva!

Miroslav.

Blagi Bogomil! Če Vi zmagate, jaz ostanem Vaš nesrečni prijatelj!

Bogomil.

Blagi Miroslav! Če pa Vi zmagate, posvetite meni prijazno solzo pomilovanja! (Pojeta:) (Vsak svoj meč v roki derži.)

Sveta bramba! Tebi upam
Srečo sladkiga življenja!
Reši vsaj serce terpljenja!
Kaži jekla varno moč!

Cvete naj junaška zmaga,
Kamorkoli ročno švigneš!
Serca up do neba vzdigneš —
Zjasni zjasni dvoma noč!

Hajd prijatel! Meč zasuci!
Za Ivanko perdobiti
Hočem gorko kri preliti:
Brez Ivanke sreče ni!

Če pa padem, pa izkoplji
Grobe tri za vaj — in za — me
Naj vsaj smert vse tri objame:
Miroslav, } hajd! etc.
Bogomil, }

(Bogomil in Miroslav se bojujeta. Meč Miroslavov se razdvoji, ko pa le jenjati noče, mu vitezi branijo.)

Miroslav.

Pustite vsaj, naj smert najdem, ko moram že
Ivanko zgubiti. (Vnovič se na Bogomila zaleti, pa Vladim-
mir stopi vmes).

Vladimir.

Vitez Miroslav! dragi rešitelj mojiga življenja!
Bog je razsodil! — Bodite mož! Če je tudi sonce
Vaše sreče zapadlo, se morate vendar napadam ne-
sreče junaško vstavljati! Pomislite, de Vaše lju-
bezni so bile le kratke, če tudi sladke sanje! Po-
mislite! de sam čas rane celi, ktere Vam je tako
močno vsekali! Pomislite, de ste mi per Vsigamo-
gočnimu obljubili, kakor prijatel in ne kakor vraž-
nik se po boju ločiti!

Miroslav.

Res je, res, blagi vitez Vladimir! Obljubil sim
in tudi hočem po obljubi ravnati! Vi, kteriga ka-

kor očeta objeti sim si še davi domišljeval, Vi čutite mojo nesrečo, in znate razviditi moje bolečine, ki moje serce kakor divji plamen sklijo! O tužne boli! Vi bodite moje nepopustljive tovaršice! Ne zapustite me nikdar! Spremite me po vsih potah in hojah, in spočite se z mano v tihim grobu! — Strani od mene ti kovarno jeklo! (Verže meč.) Zgubi se, izdajavec življenja! — Bogomil! hrabri moj zmagavec! Vsmilite se mene sirote, in kadar boste blažene ure z Ivanko vživali, bodite ji vedno enako ljubijoči angelj! — Bodita srečna, kakor zaslužita! Nič naj ne kali vajniga veseliga življenja; tudi solze ne, ktere bom jaz delec od Vaji po Ivanki prelival, naj vama radostnih ur ne grenijo! Bogomil! Svoj meč mi dajte! Dajte mi tudi svoj vitežki križ! — Kje me serce žene, kje, od kodar ste Vi kar prišli! Ker v domovini nič več perčakovati nimam, se bom pa podal v boj; nemara tudi jaz pripletem kako cvetlico v bogati venc slovenske domovine!

Bogomil.

(Mu poda meč in križ.) Nate, moj nesrečni, ljubljени prijatelj! Vzemite meč, s katerim sim za ta križ bojeval! Bog Vas v boju pokrepčuj! Bog Vam daj junaško serčnost! Z razleganjem pesim zmage, naj bo Vaša žalostna pesim serca preglášena! Z bogam Miroslav!

Miroslav.

Z bogam oče! Z bogam brat moj v imenu svetiga križa! Z bogam prijatli! — Ivanka! Zvezda duše moje! Sveti mi na borišu, in spusti eno solzico za me čez vse nesrečniga!

(Gre. Stanka. Trobente glas.)

VII. Nastop.

Poprejani, brez Miroslava. *Ljudmila* in *Ivanka*.

(*Ivanka* se zaleti na *Bogomila*.)

Ivanka.

Slišala sim mečev šumenje, ravno ko sim goreče Boga molila. Kaj je bilo? — Okrog mene take žalostne obličja?! — Tukaj razdvojeni meč! — Ti *Bogomil* brez meča?! — Kje je *Miroslav*?

Bogomil.

Ivanka! Jaz sim tvoj, Tvoj na veke! Glej! ta razdvojeni meč je izvirik moje visoke sreče!

Ivanka.

Boja vsaj ni bilo med Vama?

Bogomil.

Boj, boj in sicer vsakimu za svoje nebesa! Persloni se mojimu sercu, nebeška deva! katero sim tako drago odkupil! — Okleni se mojih pers, in prelij z mano gorko solzico po *Miroslavu*! Jaz sim mu tebe otel, tebe, katero je kakor nebeško stvar ljubil. — Šel je, kje v sveto deželo, de tam premoti ljubezni bolečine z vojsknim šumenjem! — O taciga prijatla, ko njega nikdar, nikolj nikjer najdel ne bom! — Naj moj meč in križ z zmiraj rastejočo zadovoljnostjo nosi.

(*Ivanka* in *Bogomil* se objameta.)

Ljudmila.

Vladimir! naša hčer je srečna! — Naš nar-svetejši namen je dosežen! — Še tvoj blagoslov! — in peljiva ljubljenca k oltarju!

Vladimir.

Otroka, pokleknita! (*Ivanka* in *Bogomil* poklekneta.)
Prejmita blagoslov očeta, kateri naj Vaji skoz celo življenje spremlja! (*Ivanka* in *Bogomil* se vzdigneta.)
— Vitezi! Prijatli moji! Čudne so pota božje pre-

vidnosti! K praznovanju zaroke Ivankine sim Vas povabil. Glejte zares jo praznujemo, če je ravno mili Bog po svoji neizmerljivi milosti s srcem moje drage Ivanke gospodaril! Večna hvala njemu, in naj živi mnoge leta srečno Ivanko in srečniga Bogomila!

Vitezi.

Bog živi zaročenca! — Živio vitez Vladimir! —
Živi njegova blaga gospa!

Ivanka in Bogomil (pojeta:)

Sveta ljubezen protivnike zmaga,
Bog jo sadi v sredino serca!
Zmeraj sveti se ko zvezda predraga —
Zmeraj ogreva ko sonce z neba! —

Vsi skupej:

Živi ljubezen,
Nikdar ne vmiraj,
Vedno izviraj
'Z zvest'ga serca!

Ivanka in Bogomil:

Naj bo Vsigamogočnemu hvala!
Hvala na vek mu v sercu gori!
Zvezda ljubezni je nama zasjala,
Jasno naj nama do groba svitli!!

Vsi skupej:

Živi ljubezin!
Nikdar ne vmiraj!
Vedno izviraj
'Z zvest'ga serca.

(Pri zadnjih besedah pesmi se zadej vrata odpro, skozi ktere se vidi k oltarju. Vsi parama grejo k poroki.)

Zagrinjalo pade.